

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

19 грудня 2019 року
м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПУБЛІЧНА СЛУЖБА»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	– 3
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 5
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 12
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 20
	1.6.	Підсумковий контроль	– 23
2.	Схема нарахування балів	–	25
3.	Рекомендовані джерела	–	26
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	44

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Публічна служба. Публічний службовець	11	2	2	-	-	7	10	1	1	-	-	8
2.	Правовий статус публічного службовця	12	2	2	-	-	8	10	1	1	-	-	8
3.	Принципи публічної служби	11	2	2	-	-	7	13	2	1	-	-	10
4.	Управління публічної службою	11	2	2	-	-	7	10	1	1	-	-	8
5.	Вступ на публічну службу	11	2	2	-	-	7	12	1	-	-	-	11
6.	Службова кар'єра	11	2	2	-	-	7	11	1	-	-	-	10
7.	Припинення публічної служби	11	2	2	-	-	7	12	1	2	-	-	9
8.	Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби	12	2	-	-	-	10	12	2	-	-	-	10
	Всього годин:	90	16	14	-	-	60	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Публічна служба. Публічний службовець	2
1.1.	Поняття і особливості публічної служби.	
1.2.	Види публічної служби.	
1.3.	Основні моделі публічної служби.	
1.4.	Характеристика поняття «публічний службовець».	
1.5.	Поняття і види посад.	
1.6.	Співвідношення понять «посадова особа» та «службова особа».	
1.7.	Проблеми правового регулювання публічної служби, шляхи удосконалення чинного законодавства.	
2.	Правовий статус публічного службовця	2
2.1.	Структура адміністративно-правового статусу публічного службовця.	
2.2.	Права державного службовця.	
2.3.	Обов'язки публічного службовця.	

1	2	3
2.4. 2.5. 2.6. 2.7. 2.8. 2.9.	Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування. Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця. Дисциплінарна відповідальність державних службовців. Матеріальна відповідальність публічних службовців. Адміністративна відповідальність публічних службовців. Кримінальна відповідальність публічних службовців	
3.	Принципи публічної служби	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6.	Поняття і значення принципів публічної служби. Принципи державної служби Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування Принципи діяльності місцевих державних адміністрацій Принципи діяльності органів державної виконавчої служби Принципи діяльності поліції.	
4.	Управління публічною службою	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5. 4.6. 4.7.	Система управління державною службою. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби. Повноваження відповідних конкурсних комісій. Повноваження керівників державної служби. Правовий статус служби управління персоналом.	
5.	Вступ на публічну службу	2
5.1. 5.2. 5.3. 5.4. 5.5. 5.6. 5.7. 5.8. 5.9. 5.10.	Категорії посад державної служби. Посади в органах місцевого самоврядування та їх класифікація. Загальні умови вступу на державну службу. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби. Призначення на посаду державної служби. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування. Випробування та встановлення відповідності державного службовця займаній посаді. Стажування державних службовців. Проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком. Проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.	
6.	Службова кар'єра	2
6.1. 6.2. 6.3. 6.4. 6.5. 6.6. 6.7.	Ранги державних службовців. Ранги посадових осіб місцевого самоврядування. Особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби. Переведення державних службовців. Службове відрядження. Зміна істотних умов державної служби. Оцінювання результатів службової діяльності.	

1	2	3
6.8.	Атестація посадових осіб місцевого самоврядування.	
6.9.	Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.	
6.10.	Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.	
6.11.	Особливості патронатної служби.	
7.	Припинення публічної служби	2
7.1.	Характеристика підстав для припинення державної служби.	
7.2.	Аналіз підстав припинення служби в органах місцевого самоврядування.	
7.3.	Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби.	
7.4.	Захист права на державну службу.	
7.5.	Загальна характеристика адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.	
7.6.	Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.	
8.	Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби	2
8.1.	Правове регулювання проходження публічної служби в країнах Європейського Союзу.	
8.2.	Зарубіжний досвід управління публічною службою.	
8.3.	Використання основних моделей публічної служби в зарубіжних країнах.	
8.4.	Удосконалення правового регулювання публічної служби в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.	
	Усього	16

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Публічна служба. Публічний службовець

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття і особливості публічної служби.
- 1.2. Види публічної служби.
- 1.3. Основні моделі публічної служби.
- 1.4. Характеристика поняття «публічний службовець».
- 1.5. Поняття і види посад.
- 1.6. Співвідношення понять «посадова особа» та «службова особа».
- 1.7. Проблеми правового регулювання публічної служби, шляхи удосконалення чинного законодавства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: публічна служба, політичні посади, адміністративні посади, політичні службовці, державна служба, муніципальна служба, цивільна служба, мілітаризована служба, публічний службовець, посадова особа, службова особа.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- інституційний та функціональний аспекти публічної служби;

- розуміння публічної служби у законодавстві зарубіжних країн;
- поняття публічної служби у вітчизняному законодавстві;
- розмежування політичних та адміністративних посад;
- класифікація публічних службовців;
- поняття «посадової особи» і «службової особи».

Семінарське заняття 2

Тема 2. Правовий статус публічного службовця

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Структура адміністративно-правового статусу публічного службовця.
- 2.2. Права державного службовця.
- 2.3. Обов'язки публічного службовця.
- 2.4. Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.
- 2.5. Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця.
- 2.6. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.
- 2.7. Матеріальна відповідальність публічних службовців.
- 2.8. Адміністративна відповідальність публічних службовців.
- 2.9. Кримінальна відповідальність публічних службовців.
- 2.10. Проведення службового розслідування.
- 2.11. Засоби правового захисту державних службовців.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: правовий статус, обов'язки публічного службовця, права публічного службовця, правообмеження, дисциплінарна відповідальність, дисциплінарний проступок, дисциплінарне стягнення, матеріальна відповідальність, адміністративна відповідальність, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, адміністративне правопорушення, адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, адміністративні стягнення, кримінальна відповідальність, службові злочини, кримінальні покарання, службове розслідування, засоби правового захисту державних службовців.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- співвідношення службових прав та службових обов'язків;
- обмеження, спрямовані на запобігання та протидію корупції;
- обмеження щодо одержання подарунків;
- обмеження щодо роботи близьких осіб;
- дисциплінарні проступки;
- дисциплінарні стягнення;
- адміністративні правопорушення, суб'єктами яких є публічні службовці;
- позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як адміністративне стягнення;
- відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією;
- злочини, суб'єктами яких є публічні службовці;
- службове розслідування;
- особливості матеріальної відповідальності публічних службовців;
- захист права на державну службу;
- гарантії прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення;
- розгляд адміністративними судами спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Принципи публічної служби

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Поняття і значення принципів публічної служби.
- 3.2. Принципи державної служби:
 - 3.2.1. верховенства права;
 - 3.2.2. законності;
 - 3.2.3. професіоналізму;
 - 3.2.4. патріотизму;
 - 3.2.5. добросовісності;
 - 3.2.6. ефективності;
 - 3.2.7. забезпечення рівного доступу до державної служби;
 - 3.2.8. політичної неупередженості;
 - 3.2.9. прозорості;
 - 3.2.10. стабільності.
- 3.3. Основні принципи служби в органах місцевого самоврядування:
 - 3.3.1. служіння територіальній громаді;
 - 3.3.2. поєднання місцевих і державних інтересів;
 - 3.3.3. верховенства права, демократизму і законності;
 - 3.3.4. гуманізму і соціальної справедливості;
 - 3.3.5. гласності;
 - 3.3.6. пріоритету прав та свобод людини і громадянина;
 - 3.3.7. рівних можливостей доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування з урахуванням їх ділових якостей та професійної підготовки;
 - 3.3.8. професіоналізму, компетентності, ініціативності, чесності, відданості справі;
 - 3.3.9. підконтрольності, підзвітності, персональної відповідальності за порушення дисципліни і неналежне виконання службових обов'язків;
 - 3.3.10. дотримання прав місцевого самоврядування;
 - 3.3.11. правової і соціальної захищеності посадових осіб місцевого самоврядування;
 - 3.3.12. захисту інтересів відповідної територіальної громади;
 - 3.3.13. фінансового та матеріально-технічного забезпечення служби за рахунок коштів місцевого бюджету;
 - 3.3.14. самостійності кадрової політики в територіальній громаді.
- 3.4. Принципи діяльності місцевих державних адміністрацій:
 - 3.4.1. відповідальності перед людиною і державою за свою діяльність;
 - 3.4.2. верховенства права;
 - 3.4.3. законності;
 - 3.4.4. пріоритетності прав людини;
 - 3.4.5. гласності;
 - 3.4.6. поєднання державних і місцевих інтересів.
- 3.5. Принципи діяльності органів державної виконавчої служби:
 - 3.5.1. верховенства права;
 - 3.5.2. законності;
 - 3.5.3. незалежності;
 - 3.5.4. справедливості, неупередженості та об'єктивності;
 - 3.5.5. обов'язковості виконання рішень;
 - 3.5.6. диспозитивності;
 - 3.5.7. гласності та відкритості виконавчого провадження та його фіксування технічними засобами;
 - 3.5.8. розумності строків виконавчого провадження;
 - 3.5.9. співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями.
- 3.6. Принципи діяльності Національної поліції України:
 - 3.6.1. верховенство права
 - 3.6.2. дотримання прав і свобод людини

- 3.6.3. законність
- 3.6.4. відкритість та прозорість
- 3.6.5. політична нейтральність
- 3.6.6. взаємодія з населенням на засадах партнерства
- 3.6.7. безперервність

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: принцип публічної служби, принцип державної служби, принципи служби в органах місцевого самоврядування, принципи діяльності місцевих державних адміністрацій, принципи діяльності Національної поліції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття принципів публічної служби;
- значення принцип публічної служби;
- проблеми реалізації принцип публічної служби;
- наслідки порушення та недотримання принципів публічної служби;
- зміст принципів державної служби;
- зміст основних принципів служби в органах місцевого самоврядування та їх значення;
- значення принципів діяльності місцевих державних адміністрацій;
- аналіз змісту принципів діяльності місцевих державних адміністрацій;
- характеристика принципів діяльності органів державної виконавчої служби;
- значення принципів діяльності Національної поліції України;
- зміст принципів діяльності Національної поліції України.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Управління публічної службою

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Система управління державною службою.
- 4.2. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою.
- 4.3. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.
- 4.4. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
- 4.5. Повноваження відповідних конкурсних комісій.
- 4.6. Повноваження керівників державної служби.
- 4.7. Правовий статус служби управління персоналом.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: повноваження, система, управління державною службою, Кабінет Міністрів України, Національне агентство України з питань державної служби, Комісія з питань вищого корпусу державної служби, конкурсна комісія, керівник державної служби, служба управління персоналом.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- система управління державною службою;
- повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою;

- статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби;
- правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби;
- повноваження відповідних конкурсних комісій;
- повноваження керівників державної служби;
- правовий статус служби управління персоналом.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Вступ на публічну службу

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Категорії посад державної служби.
- 5.2. Посади в органах місцевого самоврядування та їх класифікація.
- 5.3. Загальні умови вступу на державну службу.
- 5.4. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби.
- 5.5. Призначення на посаду державної служби.
- 5.6. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування.
- 5.7. Випробування та встановлення відповідності державного службовця займаній посаді.
- 5.8. Стажування державних службовців.
- 5.9. Проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.
- 5.10. Проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: посади державної служби, посади в органах місцевого самоврядування та їх класифікація, вступ на державну службу, конкурс на зайняття посад державної служби, призначення на посаду, випробування, стажування державних службовців, спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, спеціальна перевірка наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- посади державної служби, які відносяться до категорій «А», «Б», «В»;
- посади в органах місцевого самоврядування;
- характеристика вимог до особи, яка вступає на державну службу;
- доступ до публічної служби;
- конкурс як визначальна процедура відбору публічних службовців;
- порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби;
- випадки, коли конкурс не проводять;
- укладення контракту з державними службовцями;
- порядок призначення на посаду державної служби;
- характеристика прийняття на службу в органи місцевого самоврядування;
- Присяга, її значення;
- випробування;
- встановлення відповідності державного службовця займаній посаді;
- порядок стажування державних службовців;

- порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком;
- порядок проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Службова кар'єра та порядок проходження публічної служби

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Ранги державних службовців.
- 6.2. Ранги посадових осіб місцевого самоврядування.
- 6.3. Особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби.
- 6.4. Переведення державних службовців.
- 6.5. Службове відрядження.
- 6.6. Зміна істотних умов державної служби.
- 6.7. Оцінювання результатів службової діяльності.
- 6.8. Атестація посадових осіб місцевого самоврядування.
- 6.9. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.
- 6.10. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.
- 6.11. Особливості патронатної служби.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ранги державних службовців, ранги посадових осіб місцевого самоврядування, звання (чини) службовців спеціалізованої державної служби, переведення державних службовців, службове відрядження, зміна істотних умов державної служби, оцінювання результатів службової діяльності, атестація посадових осіб місцевого самоврядування, підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, патронатна служба.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- порядок присвоєння звань (рангів, чинів, класів) публічних службовців;
- особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби;
- оцінювання діяльності публічних службовців;
- порядок присвоєння рангів державних службовців;
- присвоєння рангів посадових осіб місцевого самоврядування;
- порядок присвоєння звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби;
- порядок переведення державних службовців;
- наслідки відмови державного службовця від переведення;
- правове регулювання службового відрядження;
- сутність зміни істотних умов державної служби;
- порядок та наслідки оцінювання результатів службової діяльності;
- особливості проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування;
- порядок підвищення рівня професійної компетентності державних службовців;
- характеристика особливостей проходження державної служби в окремих державних органах;
- порівняльна характеристика проходження патронатної і державної служби.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Припинення публічної служби

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Характеристика підстав для припинення державної служби.
- 7.2. Аналіз підстав припинення служби в органах місцевого самоврядування.
- 7.3. Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби.
- 7.4. Захист права на державну службу.
- 7.5. Загальна характеристика адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.
- 7.6. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: припинення публічної служби, очищення влади, припинення державної служби, підстави, захист права на державну службу, спори з приводу звільнення з публічної служби, обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- позбавлення статусу публічного службовця;
- розгляд спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;
- напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби;
- сутність захисту права на державну службу;
- характеристика адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;
- зміст обмежень після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування;
- припинення державної служби у разі втрати права на державну службу або його обмеження;
- припинення державної служби у разі закінчення строку призначення на посаду державної служби;
- припинення державної служби за ініціативою державного службовця або за угодою сторін;
- припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення;
- припинення державної служби у разі настання обставин, що склалися незалежно від волі сторін;
- припинення державної служби у разі незгоди державного службовця на проходження державної служби у зв'язку із зміною її істотних умов;
- припинення державної служби у разі досягнення державним службовцем 65-річного віку, якщо інше не передбачено законом;
- припинення державної служби у разі застосування заборони, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;
- припинення державної служби з підстав, передбачених контрактом про проходження державної служби (у разі укладення);
- загальні підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування, передбачені

Кодексом законів про працю України;

– припинення служби в органах місцевого самоврядування на підставі і в порядку, визначених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та іншими законами України;

– припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі порушення посадовою особою місцевого самоврядування Присяги;

– припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі порушення умов реалізації права на службу в органах місцевого самоврядування;

– припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі виявлення або виникнення обставин, що перешкоджають перебуванню на службі, чи недотримання вимог, пов'язаних із проходженням служби в органах місцевого самоврядування;

– припинення служби в органах місцевого самоврядування в разі досягнення посадовою особою місцевого самоврядування граничного віку перебування на службі в органах місцевого самоврядування;

– звільнення з посади у порядку, визначеному Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», посадових осіб місцевого самоврядування, яких притягнуто до відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією або стосовно яких набрало законної сили рішення суду щодо визнання їх активів або активів, набутих за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;

– порядок оскарження посадовою особою місцевого самоврядування рішення про припинення служби в органах місцевого самоврядування;

– перевибори сільських, селищних, міських голів, зміна керівників органів місцевого самоврядування як підстава для припинення служби працівників патронатної служби.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Публічна служба. Публічний службовець

Завдання 1. Охарактеризувати види публічної служби.

Завдання 2. Охарактеризувати правове регулювання публічної служби.

Завдання 3. Проаналізувати проблеми вдосконалення нормативно-правового регулювання публічної служби.

Питання для самоконтролю

- Що таке «публічна служба»?
- Охарактеризуйте підходи зарубіжного законодавства до розуміння публічної служби.
- Що вкладається у зміст поняття «публічна служба» за вітчизняним законодавством?
- Яка відмінність між політичними та адміністративними посадами?
- Які посади відносяться до політичних службовців?
- Які є види публічної служби?
- Які є класифікації публічних службовців?
- Проаналізуйте види посад в органах публічної влади.
- Розкрийте поняття «посадова особа»
- Розкрийте поняття «службова особа».

Тема 2. Правовий статус публічного службовця

Задача 1. Характеризуючи законодавство України про адміністративні правопорушення у сфері публічного адміністрування, студент Д. підкреслив, що до такого законодавства відносять не тільки КУпАП, а й інші закони, які регулюють питання притягнення порушників до адміністративної відповідальності.

Також він стверджував, що питання дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців регулюються виключно Законом України «Про державну службу».

Чи правий Д.? Чи повна його відповідь? Якщо вважаєте, що ні – доповніть.

Задача 2. Стосовно начальника відділу районної державної адміністрації В. складено протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. У протоколі зазначалося, що В., перебуваючи на посаді державного службовця, на платній основі проводив практичні заняття в місцевому ЗВО, чим порушив вимогу обмеження щодо сумісництва і суміщення з іншими видами діяльності. Суддя, розглянувши справу, виніс постанову про звільнення В. з посади начальника відділу районної державної адміністрації.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Назвіть суб'єктів, що уповноважені ініціювати дисциплінарні провадження та застосовувати дисциплінарні стягнення.

Задача 3. Визначте, до якого виду відповідальності можуть бути притягнуті особи у наведених випадках:

- 1) військовослужбовець К. вчинив правопорушення, передбачене ст. 42 КУпАП;
- 2) щодо поліцейського М. було складено протокол про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 175 КУпАП);
- 3) працівник Державної податкової служби України допустив порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху;
- 4) працівник аварійно-рятувальної служби Б. вчинив правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП;
- 5) відносно керівника Служби автомобільних доріг у Хмельницькій області було складено протокол за незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень;
- 6) працівник Управління Державної служби України з питань праці України у Хмельницькій області не дотримав установлених законом строків надання відповіді на звернення народного депутата України.

Чим відрізняється адміністративна відповідальність від дисциплінарної? Чи йдеться в наведених випадках про спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності? Які види стягнень не можуть бути застосовані до осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, за вчинення адміністративних правопорушень? Які з наведених правопорушень можна вважати такими, що вчинені публічними службовцями?

Задача 4. Відносно керівника департаменту освіти обласної державної адміністрації С. 5 берез. 2020 р. була порушена дисциплінарна справа за прогул на підставі п. 12 ст. 65 Закону України «Про державну службу». У ході дисциплінарного провадження С. надав дисциплінарній комісії письмові пояснення стосовно того, що прогул дійсно мав місце 20 грудня 2019 р., але був зумовлений участю С. у гасінні пожежі.

Голова обласної місцевої адміністрації, отримавши 6 берез. 2020 р. подання дисциплінарної комісії щодо невиявлення під час розгляду дисциплінарної справи дисциплінарного проступку (прогулу) в силу наявності поважних причин, 18 березня 2020 р. наклав на С. дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення, користуючись правом адміністративного розсуду і рекомендаційним характером подання.

Наказ про своє звільнення С. вирішив оскаржити, вважаючи його незаконним.

Чи законні дії суб'єкта призначення С.? До яких органів С. може звернутися за оскарженням? Дайте юридичну оцінку ситуації з посиланням на норми законодавства.

Задача 5. Державний інспектор з нагляду у сфері пожежної і техногенної безпеки наклав на військовослужбовця К. штраф у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за грубе порушення правил пожежної безпеки. У постанові про накладення штрафу зазначалося, що К. у своїй квартирі збудував камін та розташував вихід димового ходу у вікні.

Чи законні дії інспектора? В якому порядку може бути притягнутий до відповідальності військовослужбовець К.? Які примусові заходи можуть бути до нього

застосовані?

Задача 6. Заступник голови районної державної адміністрації І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення Головним управлінням Національної поліції в Хмельницькій області дослідчої перевірки відносно І. було призначено службове розслідування та відсторонено його від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Який загальний порядок службового розслідування? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

Задача 7. А. було призначено начальником управління економіки обласної державної адміністрації. Через місяць розпорядженням голови обласної державної адміністрації А. було звільнено із займаної посади, оскільки з'ясувалось, що він є двоюрідним братом свого заступника, про що А. не повідомив під час вступу на державну службу.

Чи законно звільнено А.? Розберіться у даній ситуації.

Задача 8. До суду звернувся А. з позовом про визнання протиправною бездіяльність державного кадастрового реєстратора М. щодо відмови у внесенні до Поземельної книги змін до відомостей про земельну ділянку та відшкодування матеріальної і моральної шкоди, заподіяної таким рішенням.

У порядку якого судочинства буде розглядатися позов? Який порядок відшкодування шкоди встановлено чинним законодавством? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 9. 25 липня 2019 р. В., який займав посаду заступника начальника управління персоналу Головного територіального управління юстиції у Харківській обл., звернувся із позовом до суду про визнання протиправними дій начальника управління персоналу Головного територіального управління юстиції у Харківській обл. і відшкодування моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн.

Позивач зазначив, що начальник управління персоналом звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан здоров'я В., про що був зроблений запис в його амбулаторній картці. Після чого В. попросив начальника управління надати копії запиту і відповіді лікарні, однак останній не відреагував на його звернення. Таким чином, В. вважав, що йому завдано моральної шкоди у розмірі 10 тис. грн, оскільки внаслідок незаконного збирання інформації він дуже нервував.

За правилами якого процесуального акта має розглядатися даний позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

Задача 10. Визначте, чи всі наведені правопорушення є адміністративними, та які з них були вчинені публічними службовцями. Зазначте ознаки цих правопорушень:

- 1) військовослужбовець К. вчинив правопорушення, передбачене ст. 42 КУпАП;
- 2) щодо поліцейського М. було складено протокол про порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 175 КУпАП);
- 3) працівник ДПІ в м. Хмельницькому допустив порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху;
- 4) працівник аварійно-рятувальної служби Б. вчинив правопорушення, передбачене ст. 173 КУпАП;
- 5) стосовно керівника Головного управління Державної казначейської служби України у Хмельницькій області було складено протокол за незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень;
- 6) працівник Головного управління Державної фіскальної служби в Хмельницькій області не дотримав установлених законом строків надання відповіді на звернення народного депутата України.

Чи можна в наведених випадках говорити, що адміністративні правопорушення вчинені публічними суб'єктами адміністративної відповідальності? Аргументуйте відповідь, посилаючись на нормативно-правові акти. Визначте стягнення, що повинні бути накладені на публічних службовців.

Задача 11. Приватне підприємство звернулося до суду з позовом до керівника Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, в якому просило визнати неправомірною відмову відповідача задовольнити інформаційний запит щодо отримання копій документів, які містять публічну інформацію.

Чи можна в даному випадку говорити про адміністративне правопорушення, вчинене публічним суб'єктом адміністративної відповідальності? Якщо так, визначте ознаки цього правопорушення. Яке адміністративне стягнення повинно бути накладено на публічного службовця?

Задача 12. Черкаською місцевою прокуратурою 26 трав. 2020 р. відносно Л., який згідно з наказом відділу освіти Черкаської районної адміністрації від 26 жовтня 2019 р. був призначений на посаду директора загальноосвітньої школи, складений адміністративний протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбаченого ч. 1 ст. 172-7 КУпАП. Він обвинувачується в тому, що як посадова особа не вжив заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів та невідкладно не повідомив начальника відділу освіти про наявність такого конфлікту.

Так, 26 листопада 2019 р. він особисто підписав наказ про виплату грошової винагороди вчительці англійської мови, яка є дружиною Л. У результаті судового розгляду справи, яке відбулося 15 вересня 2020 р., з'ясовано, що протокол не відповідає вимогам ст. 256 КУпАП, а тому суд вважає за необхідне даний протокол повернути для належного оформлення до Черкаської місцевої прокуратури.

Зробіть юридичний аналіз справи. Визначте особливості складення та передачі адміністративного протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, та суб'єктів, уповноважених на складання адміністративних протоколів про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. Хто є суб'єктами відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією? Які органи мають право розглядати подібні справи?

Задача 13. Поліцейський 10 грудня 2019 р. зупинив транспортний засіб, яким керував М. (начальник поліції Київського р-ну м. Харків), що перебував у стані алкогольного сп'яніння під час виконання ним службових обов'язків, за перевищення обмежень швидкості руху і склав протокол про вчинення М. адміністративного правопорушення.

Чи має місце адміністративне правопорушення, вчинене публічним суб'єктом? Якщо так, визначте стадії цього провадження у справі про адміністративне правопорушення. Якщо ні, наведіть свій приклад провадження у справах про адміністративні правопорушення, в якому суб'єктом вчинення правопорушення є публічний суб'єкт, посилаючись на нормативно-правові акти.

Задача 14. Уродженець Одеської обл. К., який працює на посаді старшого державного інспектора з безпеки на морському, річковому транспорті відділу оперативного контролю за безпекою на морському, річковому транспорті, був визнаний винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 172-4 КУпАП, однак провадження по справі про адміністративне корупційне правопорушення щодо нього було закрито на підставі п. 7 ст. 247 КУпАП у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення, закріплених ст. 38 КУпАП.

Чи є підстави притягнення державного інспектора до відповідальності? Назвіть особливості адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, та визначте стадії розгляду даної справи.

Задача 15. Військовослужбовець В. 28 липня 2019 р. на території військової частини відмовився виконати законний наказ командира взводу лейтенанта Д. щодо зведення інженерних споруд в с. Желанне Красноармійського р-ну, про що було складено протокол за ст.172-10 КУпАП. А 4 серпня 2019 р. до Красноармійського міськрайонного суду Донецької обл. надійшов адміністративний матеріал про притягнення до адміністративної відповідальності військовослужбовця В. за ст.172-10 КУпАП.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Які заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення можуть бути застосовані до військовослужбовця В. таким? Посилаючись на нормативні приписи, визначте порядок їх застосування. Яке рішення по справі має прийняти суд?

Задача 16. К., який займає посаду керівника апарату місцевої державної адміністрації, керував автомобілем у стані алкогольного сп'яніння. Поліцейський відсторонив К. від керування транспортним засобом та запропонував оглянути його на стан сп'яніння за допомогою індикаторної трубки, однак той відмовився.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Які наслідки незгоди К. з проведенням огляду? До якого виду відповідальності може бути притягнуто К. за вчинене правопорушення?

Задача 17. Перебуваючи у відпустці, заступник Міністра юстиції України Б. разом зі своєю сім'єю на автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Рахівському р-ні Закарпатської обл.

Працівник Державної прикордонної служби України зупинив автомобіль і пояснив, що водій та пасажирі зобов'язані надати для перевірки документи, які посвідчують їх особу, оскільки транспортний засіб знаходиться у прикордонній смузі. Крім того, представник влади захотів оглянути автомобіль.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби України? Чи є застосовані заходи адміністративним примусом та чи можна їх вважати заходами забезпечення безпеки в справах про адміністративні правопорушення?

Задача 18. До чергової частини територіального відділу поліції надійшло повідомлення про те, що на дитячому майданчику невідомі особи розпивають алкогольні напої, палять цигарки, грубощами реагують на зауваження громадян. Прибувши на виклик, наряд патрульної служби побачив двох чоловіків та одну жінку, які пиячили на дитячому майданчику. З'ясувавши ситуацію, поліцейські прийняли рішення про затримання зазначених громадян та доставлення їх до територіального відділу поліції. Перед посадкою до патрульного автомобіля, порушників та їх особисті речі було оглянуто співробітниками поліції. У районному відділі, після складання протоколу, затримані громадяни були відпущені.

На наступний день зазначені громадяни звернулися зі скаргою про порушення їхніх прав та свобод.

Ознайомтеся з нормами закону України «Про Національну поліцію», КУпАП та проаналізуйте ситуацію. Визначте алгоритм дій працівників поліції.

Задача 19. Наряд патрульної служби територіального відділу поліції заступив на службу по забезпеченню громадської безпеки та порядку на станції метро Лук'янівська. Звернувшись до громадянина, який проходив через турнікет, поліцейські попросили пред'явити для догляду сумку, в якій явно проглядалися важкі, об'ємні предмети, але громадянин відмовився. Свою поведінку мотивував незаконністю вимог патрульних. Патрульні запросили громадянина у приміщенні поліції для здійснення огляду сумки, в якій виявився спортивний інвентар, після чого громадянин був відпущений.

Ознайомтеся з нормами закону України «Про Національну поліцію», зробіть аналіз наведеної ситуації та дайте оцінку діям патрульних. Визначте алгоритм дій працівників поліції в цій ситуації.

Задача 20. Патрульний поліцейський територіального відділу поліції Іванов,

перебуваючи на службі з забезпечення громадської безпеки та порядку в парку ім. Чекмана міста Хмельницького, запідозривши громадянина в скоєнні правопорушення, підійшов до нього, привітався, відрекомендувався і зажадав пред'явити документ, який посвідчує особу. На вимогу поліцейського останній попросив інспектора показати свої документи. Іванов відмовився показувати документи, аргументувавши свою відмову тим, що він у форменому одязі.

Визначте правомірність дій патрульного поліції. Назвіть основні обов'язки поліцейського у разі звернення до нього громадян.

Задача 21. Патрульні Петренко та Сидоренко під час чергування о 02-00 год. помітили біля дороги людину, яка підняла руку і намагалась зупинити службовий автомобіль. Патрульні зупинились, і чоловік попросив їх довести його до дому (приблизно 2 км. від місця зупинки), пояснивши це тим, що почуває себе зле. Патрульні посадили чоловіка до машини і підвезли його. Після того, як він вийшов із машини, патрульні знайшли на задньому сидінні службового автомобіля 100 грн.

Ознайомтеся з нормами законів України «Про Національну поліцію», «Про запобігання корупції» та визначте як мають діяти Петренко та Сидоренко. Назвіть правові наслідки дій патрульних поліцейських.

Задача 22. Патрульні поліції Вітренко, Тарасенко і Кукурудза дізналися, що через декілька днів їх керівник буде святкувати день народження. Працівники патрульної поліції зібрали по 200 гривень, на які придбали йому подарунок.

Ознайомтеся з нормами Закону України «Про запобігання корупції» та визначте, чи передбачена відповідальність за такі дії. Встановіть правові наслідки щодо дій посадових осіб поліції.

Задача 23. Патрульні поліції Капітаненко, Перець і Вінницький дізналися, що через декілька днів їх колега – патрульний Миколайчук буде святкувати день народження. Працівники патрульної поліції зібрали по 1000 гривень і придбали йому подарунок, який він отримав.

Ознайомтеся з нормами Закону України «Про запобігання корупції» та визначте правомірність дій поліцейських.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте поняття правового статусу публічного службовця.
- З яких елементів складається правовий статус публічного службовця?
- Проаналізуйте обов'язки публічного службовця.
- Проаналізуйте права публічного службовця.
- Охарактеризуйте обмеження, спрямовані на запобігання та протидію корупції.
- Охарактеризуйте обмеження щодо одержання подарунків.
- Охарактеризуйте обмеження щодо роботи близьких осіб.
- Охарактеризуйте обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, органів місцевого самоврядування.
- Які є види юридичної відповідальності публічних службовців?
- Проаналізуйте позитивну та ретроспективну відповідальність публічних службовців.
- У чому полягає зміст адміністративної відповідальності публічних службовців?
- Хто може бути суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення?
- Проаналізуйте зміст заходів щодо запобігання та протидії корупції.
- Дайте аналіз юридичного складу корупційних адміністративних правопорушень.
- Дайте аналіз юридичного складу злочинів у сфері службової діяльності.
- Охарактеризуйте систему заходів дисциплінарної відповідальності.
- Розкрийте порядок проведення службового розслідування.
- Які є особливості звільнення з роботи осіб, які вчинили корупційні правопорушення?
- У чому полягає матеріальна відповідальність публічних службовців?

- Проаналізуйте напрямки вдосконалення правового регулювання відповідальності публічних службовців.

Тема 3. Принципи публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати принципи державної служби.

Завдання 2. Проаналізувати принципи служби в органах місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте поняття принципів публічної служби.
- Яке значення принципів публічної служби?
- Назвіть проблеми реалізації принципів публічної служби.
- Які наслідки порушення та недотримання принципів публічної служби?

Тема 4. Управління публічною службою

Завдання 1. Охарактеризувати систему управління державною службою.

Завдання 2. Скласти порівняльну таблицю «Правовий статус конкурсних комісій і Комісії з питань вищого корпусу державної влади».

Питання для самоконтролю

- Що таке «управління державною службою»?
- Розкрийте правові засади управління державною службою.
- Яке завдання управління державною службою?
- Проаналізуйте правові засади управління державною службою.
- З чого складається система управління державною службою в Україні?
- Назвіть центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, здійснює функціональне управління державною службою.
- Які повноваження Кабінету Міністрів України щодо управління державною службою?
- Охарактеризуйте правовий статус Національного агентства України з питань державної служби як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.
- Назвіть повноваження керівників державної служби.
- Які повноваження конкурсних комісій?
- Розкрийте статус служби управління персоналом.

Тема 5. Вступ на публічну службу

Завдання 1. Охарактеризувати загальні та спеціальні вимоги до публічних службовців.

Завдання 2. Скласти схему «Порядок проведення конкурсу».

Питання для самоконтролю

- Які існують способи заміщення вакантних посад?
- Охарактеризуйте види конкурсних процедур за ступенем допуску кандидатів.
- Розкрийте процедуру проведення конкурсу на заміщення вакантних посад публічної служби за вітчизняним законодавством.
- В яких випадках відбувається призначення на посаду без проведення конкурсу?
- Який порядок проведення випробування при прийнятті на державну службу?
- Дайте характеристику інституту підготовчої служби за зарубіжним законодавством.

Тема 6. Службова кар'єра

Завдання 1. Охарактеризувати порядок оцінювання діяльності державного службовця.

Завдання 2. Скласти схему «Атестація посадових осіб місцевого самоврядування».

Питання для самоконтролю

- Дайте загальну характеристику службовій кар'єрі.
- Проаналізуйте підходи до звань публічних службовців за вітчизняним та зарубіжним законодавством.
- Охарактеризуйте порядок присвоєння звань публічних службовців.
- Які є особливості звань (чинів) службовців спеціалізованої державної служби?
- Як відбувається оцінювання діяльності публічних службовців?
- Проаналізуйте порядок проведення навчання та підвищення кваліфікації публічних службовців.

Тема 7. Припинення публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати підстави припинення публічної служби.

Завдання 2. Охарактеризувати підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте порядок позбавлення (втрати) статусу публічного службовця.
- Який порядок звільнення зі служби за власним бажанням?
- У чому полягає відмінність відставки публічного службовця від звільнення зі служби за власним бажанням?
- Які є підстави для відставки?
- Проаналізуйте напрями вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби.
- Дайте характеристику адміністративного судочинства у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.
- Який порядок виконання постанов у справах, що виникають з відносин публічної служби?

Тема 8. Зарубіжний досвід правового регулювання публічної служби

Завдання 1. Охарактеризувати нормативно-правове забезпечення запобігання і протидії корупції однієї зарубіжної країни на свій вибір.

Завдання 2. Написати есе на тему «Шляхи вдосконалення правового регулювання публічної служби в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду».

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте позитивний досвід нормативно-правового забезпечення запобігання і протидії корупції у зарубіжних країнах.
- Охарактеризуйте метод «перевірки на корупційну стійкість» державних службовців.
- Які основоположні принципи функціонування антикорупційних систем європейських держав?
- Назвіть проблеми вдосконалення нормативно-правового регулювання публічної служби.
- Охарактеризуйте підходи зарубіжного законодавства до розуміння публічної служби.
- Назвіть основні положення щодо державної служб в країнах Європи.

- Які основні положення Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо статусу публічних службовців в Європі?
- Які основні положення Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи щодо кодексів поведінки для публічних службовців?
- Здійсніть характеристику правового регулювання державної служби у Французькій Республіці.
- Проаналізуйте правове регулювання державної служби у ФРН.
- Охарактеризуйте правове регулювання державної служби у Великій Британії.
- Які особливості правового регулювання державної служби в інших країнах Європи?
- Визначте стандарти публічної служби в Європейському Союзі.
- Назвіть напрямки удосконалення статусу публічних службовців.
- Які напрями підвищення ефективності державної служби та служби в органах місцевого самоврядування доцільно запозичити Україні з досвіду зарубіжних держав?
- Визначте напрями стимулювання та посилення мотивації до результативної та ефективної праці публічного службовця.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Види посад в органах публічної влади.
2. Види публічних службовців.
3. Випробування та встановлення відповідності державного службовця займаній посаді.
4. Державна служба як вид публічної служби.
5. Елементи правового статусу публічного службовця.
6. Захист права на державну службу.
7. Мілітаризована служба як вид публічної служби.
8. Муніципальна служба як вид публічної служби.
9. Особливості проходження державної служби в окремих державних органах.
10. Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування.
11. Поняття і види публічної служби.
12. Порядок проведення службового розслідування.

13. Порядок проходження державної служби.
14. Правове регулювання етики поведінки публічного службовця.
15. Правовий статус керівника державної служби в державному органі.
16. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя.
17. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
18. Правовий статус конкурсної комісії.
19. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби.
20. Правовий статус служби управління персоналом державного органу.
21. Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця.
22. Призначення на посаду державної служби.
23. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування.
24. Принципи публічної служби.
25. Проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.
26. Проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.
27. Система заходів дисциплінарної відповідальності.
28. Способи заміщення вакантних посад.
29. Стажування державних службовців.
30. Цивільна служба як вид публічної служби.

1.5.3. Основні вимоги до підготовки презентацій

Презентація створюється за допомогою Power Point, що входить у пакет Microsoft Office. Презентація є чергуванням слайдів, що розкривають тему презентації. Загальний обсяг роботи – 15-20 слайдів.

1.5.4. Тематика презентацій

1. Принципи публічної служби.
2. Види публічної служби.
3. Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби.
4. Припинення державної служби.
5. Особливості проходження служби в органах місцевого самоврядування.
6. Патронатна служба.
7. Система управління державною службою.
8. Права та обов'язки державного службовця.
9. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців.
10. Матеріальна відповідальність публічних службовців.
11. Кримінальна відповідальність публічних службовців.
12. Категорії посад державної служби та вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу.
13. Поняття «посадова особа» та «службова особа».
14. Загальна характеристика службової кар'єри.
15. Призначення на посаду державної служби.
16. Закон про права і обов'язки службовців (Франція).
17. Закон про статутні положення стосовно публічної служби держави (Франція).
18. Декрет про особливості деяких службових станів службовців держави та деяких форм остаточного припинення виконання службових обов'язків (Франція).
19. Федеральний закон про статус чиновників (ФРН).
20. Закон про службу державних службовців у адміністративних установах і про винагороду державних службовців та інших працівників адміністративних установ (Закон про службу) (Чехія).

21. Закон про цивільну службу (Польща).
22. Закон про публічну службу (Литва).
23. Закон про державну цивільну службу (Латвія).
24. Закон про публічну службу (Естонія).
25. Кодекс цивільних службовців (Греція).
26. Закон про державного службовця (Болгарія).
27. Закон про публічну службу (Грузія).
28. Закон про зайнятість на публічній службі (Канада).

1.5.5. Основні вимоги до написання есе

Есе повинне містити власні думки та ідеї автора обраної тематики та ставлення автора до вказаних у есе обставин.

Есе повинне містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Есе виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або предмета й не претендує на вичерпне трактування. Відносно обсягу й функції межує, з одного боку, з науковою статтею й літературним нарисом (з яким есе нерідко плутають), з іншого боку — з філософським трактатом. Есеїстичному стилю властиві образність, рухливість асоціацій, нерідко антитиповість мислення.

Вимоги до оформлення тексту есе: формат А-4, поля: верхнє, нижнє, лівє, правє – 2 см, шрифт Times New Roman № 14, міжрядковий інтервал 1,5.

Обсяг есе – до 5 сторінок.

1.5.6. Теми есе

1. Порівняльна характеристика політичних та адміністративних посад.
2. Удосконалення порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби.
3. Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку припинення публічної служби.
4. Удосконалення правового регулювання патронатної служби.
5. Шляхи вдосконалення правового регулювання оцінювання результатів службової діяльності.
6. Удосконалення правового регулювання атестації посадових осіб місцевого самоврядування.
7. Проблеми підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.
8. Удосконалення правового регулювання проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком.
9. Удосконалення правового регулювання проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав.
10. Удосконалення правового регулювання притягнення публічних службовців до матеріальної відповідальності.
11. Удосконалення правового регулювання притягнення публічних службовців до дисциплінарної відповідальності.
12. Удосконалення правового регулювання притягнення публічних службовців до кримінальної відповідальності.
13. Удосконалення правового регулювання притягнення публічних службовців до адміністративної відповідальності.
14. Засоби правового захисту публічних службовців.
15. Шляхи вдосконалення управління державною службою.
16. Удосконалення правового статусу посадової особи місцевого самоврядування.
17. Порівняльна характеристика правового статусу публічних службовців в Україні та в

інших європейських країнах.

18. Удосконалення порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Види дисциплінарних стягнень та загальні умови їх застосування.
2. Види публічних службовців.
3. Види публічної служби.
4. Види юридичної відповідальності публічних службовців.
5. Вимоги щодо вступу на державну службу.
6. Випадки призначення на посаду без проведення конкурсу.
7. Випробування.
8. Відповідальність державних службовців за адміністративні корупційні правопорушення.
9. Відповідальність посадової особи місцевого самоврядування.
10. Відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків.
11. Гарантії прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення.
12. Державна служба.
13. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців.
14. Елементи правового статусу публічного службовця.
15. Загальна характеристика службової кар'єри.
16. Загальна характеристика юридичної відповідальності державних службовців.
17. Заохочення державних службовців.
18. Засоби правового захисту публічних службовців.
19. Захист права на державну службу.
20. Зміна істотних умов державної служби.
21. Зміна істотних умов державної служби.
22. Категорії посад державної служби.
23. Керівник державної служби в державному органі.
24. Кримінальна відповідальність публічних службовців.
25. Матеріальна відповідальність публічних службовців.
26. Обмеження щодо призначення на посаду.
27. Обов'язки публічного службовця.
28. Обставини, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність
29. Оплата праці державних службовців
30. Особливості адміністративної відповідальності публічних службовців.
31. Оцінювання результатів службової діяльності.
32. Патронатна служба.
33. Переведення державних службовців.
34. Переведення державних службовців.
35. Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.
36. Підстави припинення державної служби.
37. Політична неупередженість.
38. Політична посада
39. Політичні службовці.
40. Поняття посади в органах публічної влади.
41. Поняття публічного службовця.
42. Поняття публічної служби.
43. Порядок призначення на посаду державної служби.
44. Порядок притягнення державних службовців до адміністративної відповідальності.

45. Порядок притягнення державних службовців до дисциплінарної відповідальності.
46. Порядок провадження у справах щодо розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.
47. Порядок проведення конкурсу.
48. Порядок формування конкурсної комісії.
49. Права публічного службовця.
50. Правила внутрішнього службового розпорядку державного органу.
51. Правове регулювання етики поведінки публічного службовця.
52. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби.
53. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби.
54. Правовий статус публічного службовця.
55. Правообмеження, пов'язані зі статусом публічного службовця.
56. Принцип верховенства права як принцип публічної влади.
57. Принцип добросовісності як принцип публічної служби.
58. Принцип ефективності як принцип публічної служби.
59. Принцип забезпечення рівного доступу до державної служби.
60. Принцип законності.
61. Принцип політичної неупередженості як принцип публічної служби.
62. Принцип професіоналізму як принцип публічної служби.
63. Принцип стабільності.
64. Принципи публічної служби.
65. Принципи юридичної відповідальності публічних службовців.
66. Присяга державних службовців.
67. Проведення службових розслідувань.
68. Процедура проведення конкурсу на заміщення вакантних посад публічної служби.
69. Публічний звіт керівника органу виконавчої влади.
70. Ранги державних службовців.
71. Рішення про накладення дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження
72. Система управління державною службою.
73. Служба управління персоналом державного органу.
74. Службове відрядження.
75. Способи заміщення вакантних посад.
76. Стаж державної служби.
77. Суб'єкти, уповноважені ініціювати дисциплінарні провадження та застосовувати дисциплінарні стягнення.
78. Цивільно-правова відповідальність публічних службовців.
79. Юридичний склад злочинів у сфері службової діяльності.
80. Юридичний склад корупційних адміністративних правопорушень.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Принцип добросовісності як принцип публічної служби.
2. Способи заміщення вакантних посад.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

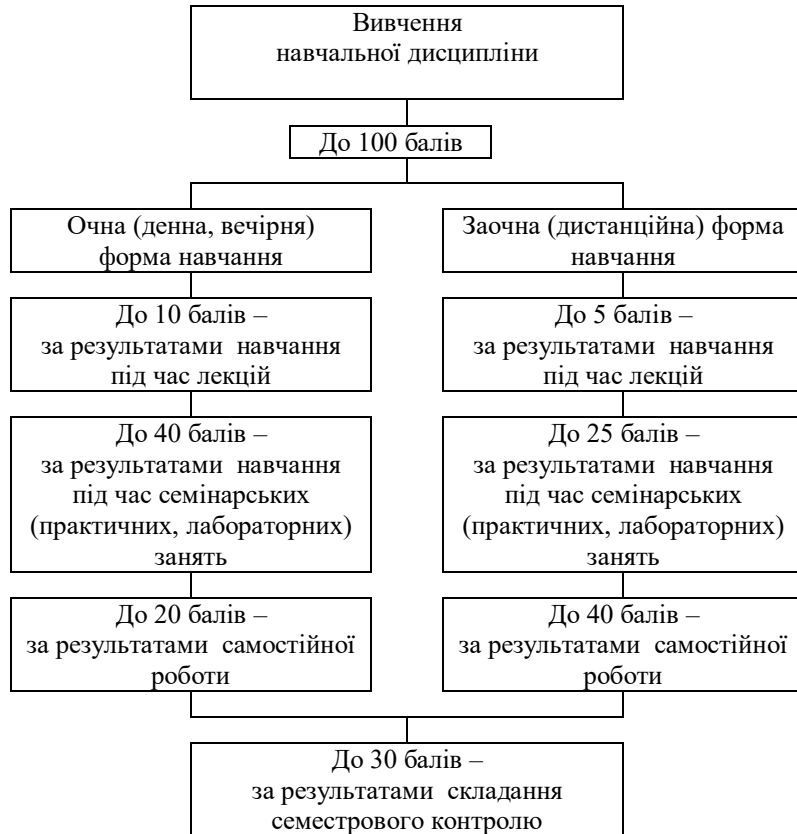

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни «Публічна служба», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З навчальної дисципліни «Публічна служба» передбачено проведення 8 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Денна	8	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Публічна служба» передбачено проведення 7 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4								4
	Усього балів									20

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р., ратифікована Законом України від 17.07.1997 р. № 475/97-В. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади : Закон України від 19.09.2019 р. № 117-IX. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-20>.
10. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
11. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
12. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
13. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
14. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-p>.
15. Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. – [Електронний ресурс]. –

- Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16>.
16. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-p>.
 17. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
 18. Про затвердження Порядку стажування державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016. р. № 48. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16>.
 19. Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. № 448. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-p>.
 20. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98>.
 21. Авер'янов В. Б. Сучасний стан та основні напрями розвитку законодавства про державну службу в Україні / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 4. – С. 3–9.
 22. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: [монографія] / Ю. П. Битяк. – Харків: Право, 2005. – 304 с.
 23. Битяк Ю. П. Публічна служба: посіб. для підгот. до іспиту / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, С. А. Федчишин ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Харків : Право, 2018. – 260 с.
 24. Державна служба в Україні: теоретико-правова характеристика у контексті реформування законодавства: [монографія] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, О. В. Бачеріков та ін.; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 438 с.
 25. Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: [монографія] / А. В. Кірмач; відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 192 с.
 26. Кравченко О. О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення: [монографія] / О. О. Кравченко; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Симферополь: Крим. письменник, 2010. – 212 с.
 27. Марченко О. О. Деякі аспекти законодавчої дефініції поняття «публічна служба» має бути уточнено / О. О. Марченко // Карпат. правн. часопис. – 2013. – № 3. – С. 59–63.
 28. Матюхіна Н. П. Державна служба України на шляху реформування: проблеми кадрового забезпечення / Н. П. Матюхіна // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 213–218. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_36.pdf
 29. Матюхіна Н. П. Формування та розвиток вищого корпусу державної служби як один із пріоритетів державної політики у сфері державної служби / Н. П. Матюхіна // Особистість. Суспільство. Право. – Харків: Точка, 2012. – С. 234–239.
 30. Мотренко Т. Сучасний досвід організації державної служби в зарубіжних країнах / Т. Мотренко // Вісник державної служби України. – 2007. – № 2. – С. 24–37.
 31. Організація державної служби в Україні: навч. посіб. / В. І. Андріяш, В. В. Опанасевич, М. О. Багмет та ін.; за заг. ред. М. О. Багмета, В. С. Фуртатова, М. С. Іванова. – Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – С. 222–240.
 32. Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.
 33. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. – Київ: Конус-Ю, 2007. – 735 с.

34. Федчишин С. А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні / С. А. Федчишин // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія «Юрид. науки». – 2015. – Вип. 2. – Т.2. – С. 206–209.
35. Янюк Н. Актуальні проблеми формування публічної служби в Україні / Н. Янюк // Вісник Львівського університету. – Серія «Юрид.». – 2010. – Вип. 51. – С. 162–167.

Тема 2

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
7. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1994 р. № 551-XIV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14>.
8. Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : Закон України від 22.02.2006 р. № 3460-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>
9. Антикорупційні обмеження щодо осіб, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Роз'яснення Міністерства юстиції України від 25.01.2012 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0001323-12>.
10. Про затвердження Порядку здійснення дисциплінарного провадження : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1039. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-2019-п#n8>
11. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
12. Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, АРК, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 р. № 1195. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1195-2011-п>
13. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. № 950. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-п>
14. Рекомендація №R(2000)10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо кодексів поведінки для публічних службовців // Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика. – К. : Конус-Ю, 2007. – С. 698-712.
15. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія / Ю.П. Битяк. – Харків: «Право», 2005. – 304 с.
16. Желюк Т.Л. Державна служба: навч. посіб. / Т.Л. Желюк. – К.: Професіонал, 2005. – 576 с.
17. Ківалов С.В., Біла-Тіунова Л.Р. Публічна служба в Україні: підручник. – Одеса: Фенікс,

2009. – 688 с.

18. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Державна служба в Україні: навч. посіб. (Публічна служба) / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. – К. : Дакор, КНТ, 2005. – 472 с.
19. Лазор О.Д., Лазор О.Я. Публічна служба в Україні: нормативно-правове регулювання: навч. посіб. / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. – К. : Дакор, КНТ, 2006. – 528 с.
20. Малиновський В.Я. Державна служба: теорія і практика: навч. посіб. / В.Я. Малиновський. – К. : Атіка, 2003. – 160 с.
21. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред.. В.П. Тимощука, А.М. Школика. – К. : Конус-Ю, 2007. – 735 с.
22. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб. / Є.С. Черноног. – К. : Знання, 2008. – 458 с.
23. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: навч. посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. / А.М. Школик. – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 208 с.

Тема 3

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
3. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12> (втратив чинність).
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
5. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
6. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
8. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#n36>.
9. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
10. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.
11. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
12. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-18. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
13. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15>
14. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 р. № 662-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/661-15>.
15. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
16. Michael Josephson and the Government Ethics Center Commission of the Josephson Institute of Ethics. Preserving the public trust: the five principles of public service ethics. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://josephsoninstitute.org/public/overview/faq.html>
17. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 томах Т.1 / Загальна

- частина / ред. кол.: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Вид-во «Юрид. думка», 2004. – С. 398.
18. Акімов О.О. Становлення професійної державної служби в Україні : правові принципи / О.О. Акімов // Публічне адміністрування : теорія та практика. – 2015. – Вип. 1(13). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2015_1_15.
 19. Акімов О.О. Формування психологічної готовності державних службовців до професійної діяльності в умовах євроінтеграції України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / О.О. Акімов. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2013. – 20 с.
 20. Баранцева К.К. Професіоналізація державної служби / К.К. Баранцева. – К., 2012. – 134 с.
 21. Баришніков В.М. Інститут державної служби. Походження державної служби: навч.-метод. посібник / В.М. Баришніков. – К.: ІПК ДСЗУ, 2010. – 140 с.
 22. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : підручник. – Київ : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
 23. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія / Ю. П. Битяк. – Харків : Право, 2005. – 304 с.
 24. Битяк Ю.П.Адміністративне право України / Битяк Ю.П. (ред.), Гаращук В.М., Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 544 с.
 25. Григорчук Н.В. Поняття політичної нейтральності державної служби. Розмежування політичних та адміністративних посад / Н.В. Григорчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kds.org.ua>.
 26. Державна служба / наук.-ред. колегія : С. М. Серьогін (співголова), В. М. Сороко (співголова) та ін. – К., 2011. – С. 327-328.
 27. Державна служба : навч. посіб. / кол. авт. ; за ред. С. М. Серьогіна. – К. : ТОВ «СІК ГРУП Україна», 2012. – 526 с.
 28. Державна служба : навч. посіб. : в 2 т. / Ю. В. Ковбасюк, О. Ю. Оболенський, С. М. Серьогін [та ін.]. – К. ; О. : НАДУ, 2013. – Т. 2. – 348 с.
 29. Дубенко С.Д. Державна служба і державні службовці в Україні: навч.-метод. посібник / С.Д. Дубенко; за заг. ред. Н.Р. Нижник. – К.: Ін Юре, 1999. – 244 с.
 30. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
 31. Желюк Т. Л. Державна служба : навчальний посібник / Желюк Т. Л. – К. : Професіонал, 2005. – 576 с.
 32. Карпа М. Принципи здійснення публічної служби / М. Карпа. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik6/fail/+Karpa.pdf
 33. Ківалов С.В. Принципи державної служби у новому Законі «Про державну службу» / С.В. Ківалов // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. Вип. 68. – С. 7-16. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_68_4.
 34. Ківалов С. В. Публічна служба в Україні : підручник / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова. – О. : Фенікс, 2009. – 688 с.
 35. Коваленко А.А. Принципи організації та діяльності системи державної служби в Україні / А.А. Коваленко // Нова політика. – 2001. – № 2. – С. 34-38.
 36. Курочка Л. Принципи державної служби в Україні: сучасні підходи / Л. Курочка // Вісник Національної академії державного управління. – 2012. – № 3. – С. 66-72.
 37. Лазор О.Д. Державна служба в Україні : Навчальний посібник / О.Я. Лазор, О.Д. Лазор. – К. : Дакор, 2006. – 472 с.
 38. Леліков Г.І. Організаційно-правові засади формування і функціонування державної служби в Україні : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спеціальність 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / Г.І. Леліков. – Харків, 1999. – 20 с.
 39. Лнюк Н.В. Принцип політичного нейтралітету в діяльності посадових осіб / Н.В. Лнюк // Право України. – 2000. – № 12. – С. 62-64.
 40. Малиновський В.Я. Державне управління: навч. посібник / В.Я. Малиновський. – К.: Атіка, 2003. – 575 с.
 41. Мустафасва У. Реформування державної служби України : аналіз кадрової складової /

- У. Мустафасва // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 1(20). – С. 234-243.
42. Наливайко Л. Р. Принцип політичної неупередженості в системі державної служби / Л. Р. Наливайко, А. Ф. Орешкова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 3(1). – С. 41–44.
43. Оболенський О. Принцип професіоналізму в державній службі / О. Оболенський // Вісник державної служби України. – 1998. – № 1. – С. 54-61.
44. Рацюк О.О. Державна служба і політика в сучасній Україні : історія пошуку адекватної моделі взаємодії та розмежування / О. О. Пацюк // Грані. – 2014. – № 2 (106). – С. 154–162.
45. Свірін М. Принципи обмеження політичної активності державних службовців у офіційному політичному дискурсі сучасної української держави / М. Свірін // Актуальні проблеми державного управління. – 2014. – Вип. 3. – С. 152-156. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_3_36.
46. Федчишин С.А. Питання участі державних службовців у політичній діяльності в Україні / С.А. Федчишин // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 2. – С. 206–209.
47. Янюк Н.В. Принцип політичного нейтралітету в діяльності посадових осіб / Н.В. Янюк // Право України. – 2000. – № 12. – С. 62–64.

Тема 4

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
2. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
4. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
6. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>
7. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
8. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.
9. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.
10. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
11. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/794-viii>.
12. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
13. Про введення посади заступника Міністра Кабінету Міністрів України – Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.03.2010 р. № 452-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452-2010-p/sp:wide>
14. Про затвердження Положення про апарат Національного агентства з питань запобігання

- корупції та положень про самостійні структурні підрозділи апарату Національного агентства з питань запобігання корупції : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 19.05.2016 р. № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001884-16>.
15. Деякі питання Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.11.2019 р. № 952. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952-2019-p#n8>.
 16. Про Національну раду з питань антикорупційної політики : Указ Президента України від 14.10.2014 р. № 808/2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/808/2014>.
 17. Регламент Національного агентства з питань запобігання корупції : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 12.04.2016 р. № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr001884-16>
 18. Питання управління державною службою в Україні : Указ Президента України від 18.07.2011 р. № 769/2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/2011>
 19. Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 243. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2016-p#n9>
 20. Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 47. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16#n13>
 21. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 500. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-p>
 22. Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit Is Transforming the Public Sector. / by David Osborne, Ted Gaebler. – MA: Addison-Wesley. 1992.
 23. The new public service / by Janet V. Denhardt, Robert B. Denhardt. N.Y., London: M.E. Sharpe, 2011. – 242 с.
 24. Агентаєва В.В. Особливості правового статусу державних службовців у Федеративній Республіці Німеччини / В.В. Агентаєва // Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки». – 2012. – № 3. – С.155-160.
 25. Апон М.Е. Государственная служба в зарубежных странах: учеб. пособие / М.Е. Апон. – СПб.: НОИР, 2016. – 73 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://docplayer.ru/27686591-Gosudarstvennaya-sluzhba-v-zarubezhnyh-stranah.html>
 26. Бережний В.О. Реформування державної служби Франції / В.О. Бережний. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/apdu/2011-2/doc/5/06.pdf>
 27. Венедиктов В. С. Організаційно-правові засади управління державною службою в Україні : наук.-практ. посіб. / В. С. Венедиктов, М. І. Іншин, О. М. Ключев та ін. – Х. : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – 309 с.
 28. Гейвах П. Порівняльний аналіз організації державної служби Німеччини, Австрії та України / П. Гейвах // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – № 1. – С. 163-172.
 29. Глебов Г.О. Організація державної служби: європейський досвід / Г.О. Глебов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mubip.org.ua/wpcontent/uploads/2016/01/18.pdf>.
 30. Государственная служба: мировой опыт и Казахстан. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.exclusive.kz/expertiza/politika/12440/>.
 31. Державна служба : підручник : у 2 т. / редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), О.Ю. Оболенський (заст. голови), С.М. Серьогін (заст. голови) та ін. – К.; Одеса: НАДУ, 2012. – Т.1. – 372 с.

32. Державна служба в країнах ЄС. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28926.pdf>
33. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Юстініан, 2007. – 288 с.
34. Европейские принципы государственного управления. Публикация СИГМА № 27, 1999. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sigmaxweb.org/publications/Sergei_Rus_SP27_99Rev1.pdf.
35. Заир-Бек Е.С. Модели повышения квалификации государственных служащих в странах Европы / Е.С. Заир-Бек, С.И. Заир-Бек. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/.pdf>.
36. Зенков М.Ю. Зарубежный опыт управления: Государственная служба: учеб. пособие / М.Ю. Зенков. – Новосибирск: НГАУ, 2004. – 130 с.
37. Кагановська Т.Є. Конкурсний відбір як основа кадрового забезпечення органів державного управління: вітчизняний та зарубіжний досвід / Т.Є. Кагановська // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 322-330. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_3_56.
38. Квітка С.А. Government relations та державне управління в Україні: новітні форми взаємодії влади та бізнесу / С.А. Квітка // Аспекти публічного управління. – 2017. – Т. 5. – № 11. – С. 94–103.
39. Кізілов Ю.Ю. Зарубіжний досвід проходження державної служби та можливості його використання в Україні в умовах адміністративної реформи / Ю.Ю. Кізілов // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 6-7. – С. 57-65.
40. Колісниченко Н.М. Державна служба в Європейському Союзі. Європеїзація та розвиток державної служби в Україні / Н.М. Колісниченко. – К.: Міленіум, 2009. – 248 с.
41. Коновалова В.Г. Развитие моделей управления карьерой государственных гражданских служащих в странах Европейского Союза: тенденции, проблемы, полезный опыт / В.Г. Коновалова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.vestnik.vsu.ru/pdf/econ/2013/02/2013-02-12.pdf.
42. Кравченко О.О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення: [монографія] / О.О. Кравченко; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Симферополь: Крим. письменник, 2010. – 212 с.
43. Лопушинський І. Публічна служба Німеччини: досвід для України / І. Лопушинський. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kha.pdf>.
44. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). – К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. – 796 с.
45. Олуйко В.М. Організація державної служби (аналіз світового досвіду) / В.М. Олуйко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.univer.km.ua/visnyk/1620.pdf>.
46. Прокопенко Л. Комунітарна служба ЄС / Л. Прокопенко, І. Шабатіна // Актуал. проблеми європ. та євроатлант. інтеграції України: мат-ли 6-ї регіон. наук.-практ. конф. 14 травня 2009 р., м. Дніпропетровськ. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. – С.207-209.
47. Прокопенко Л. Публічна служба в країнах ЄС / Л. Прокопенко, І. Шабатіна // Публічне адміністрування: теорія і практика. – 2008. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/200901/ProkopenkoStat.pdf>.
48. Прокопенко Л.Л. Класифікація посад державних службовців у Литовській Республіці / Л.Л. Прокопенко // Теорія та практика державної служби: мат-ли ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 11 листопада 2016 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu.htm.
49. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика – К.: Конус-Ю, 2010. – 735 с.
50. Публічне управління: термінол. слов. / уклад.: В.С. Куйбіда, М.М. Білинська, О.М. Петроє та ін.; за заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, О.М. Петроє. – К.: НАДУ, 2018. – 224 с.
51. Реформування системи професійного навчання державних службовців в Україні:

- проблеми і перспективи: монографія / за заг. та наук. ред. С.М. Серьогіна. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2012. – 274 с.
52. Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / автор-укладач Л.А. Пустовойт ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. – К.: НАДУ, 2010. – 56 с.
 53. Система державного управління Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України / авт.-упоряд.: Ю.В. Ковбасюк, С.В. Загороднюк, П.І. Крайнік; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2010. – 76 с.
 54. Соколова Т.А. Особливості проходження державної служби в розвинених країнах / Т.А. Соколова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2011/24.pdf.
 55. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб. / Є.С. Черноног. – К.: Знання, 2008. – 458 с.
 56. Чуприс О.И. Определение границ государственной службы в ее традиционных моделях и в Республике Беларусь. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19812/1/8_%D1%87%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81.pdf

Тема 5

1. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#n14>.
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади : Закон України від 19.09.2019 р. № 117-IX. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-20>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n304>.
6. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#n373>.
7. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.
8. Про затвердження Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 22.03.2016 р. № 64. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0567-16#n13>.
9. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-п#n10>.
10. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. № 169. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2002-п>.
11. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-п>.
12. Про затвердження Порядку стажування державних службовців : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 48. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16>.

13. Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. № 448. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-п#n9>
14. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 171. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-п>
15. Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки наявності в осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, корпоративних прав : Наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2012 р. № 448/5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0449-12>
16. Про затвердження Загального порядку проведення іспиту кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців : Наказ Головного управління державної служби України від 08.07.2011 р. № 164. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0930-11>
17. Про віднесення посад органів місцевого самоврядування до відповідних категорій посад : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1441. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1441-2001-п>
18. Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 р. № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16>
19. Деякі питання, пов'язані з підготовкою і внесенням подань щодо осіб, призначення на посаду та звільнення з посади яких здійснюється Верховною Радою України, Президентом України або Кабінетом Міністрів України чи погоджується з Кабінетом Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 р. № 298. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/298-2012-п>
20. Колісніченко Н., Корчагіна Л. Світовий досвід добору та найму державних службовців різних рівнів та категорій. – Вісник державної служби. – 2008. – № 4. – С.37-42.
21. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування : наук.-практ. коментар : навч. посіб. : у 4 ч. Ч. 2 / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, вид. 2-е, доп. і перероб. – К. : Дакор, 2007. – (Серія: Публічна служба). – 424 с.
22. Малюга А.В. Право громадян на державну службу в Україні : поняття, законодавче забезпечення, вимоги та обмеження до кандидатів / А.В. Малюга. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/77/files/a5719010-84fa-457f-80e7-bb56aadf69ee.pdf>
23. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). – К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. – 796 с.
24. Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.

Тема 6

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/>
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
4. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII. –

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#n373>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
 6. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
 7. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17?find=1&text=%EF%E0%F2%F0%EE%ED%E0%F2#w11>
 8. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. № 106. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-p>
 9. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-p#n18>
 10. Про затвердження Типового порядку проведення публічного звіту керівника органу виконавчої влади : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 20.12.2016 р. № 277. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-17#n13>
 11. Про затвердження Порядку обчислення стажу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 229. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2016-p#n11>
 12. Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 50. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16#n12>
 13. Питання Національної академії державного управління при Президентові України : Указ Президента України від 21.09.2001 р. № 850/2001. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850/2001>
 14. Про спеціальні звання посадових осіб органів доходів і зборів : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 р. № 839. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/839-2013-p>
 15. Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 12.03.2016 р. № 177. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0498-16>
 16. Про спеціальні звання, формений одяг та знаки розрізнення в органах внутрішніх справ України : Постанова Верховної Ради України від 22.04.1993 р. № 3135-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3135-12>
 17. Про порядок присвоєння вищих військових звань, вищих спеціальних звань і класних чинів : Указ Президент України від 17.08.2009 р. № 616/2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616/2009>
 18. Про встановлення співвідношення між класними чинами працівників прокуратури України і військовими званнями та спеціальними званнями працівників органів внутрішніх справ України : Постанова Президії Верховної Ради України від 29.06.1992 р. № 2517-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2517-12>
 19. Про затвердження Дисциплінарного статуту прокуратури України : Постанова Верховної Ради України від 06.11.1991 р. № 1796-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1796-12/>

20. Про затвердження Порядку проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 30.09.2011 р. № 69. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va069731-11>
21. Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 р. № 640. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-п>
22. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон : Наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98/para79>
23. Про Перелік дипломатичних посад, приписаних до дипломатичних рангів : Указ Президента України 21.12.2018 р. № 434/2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434/2018#n7>
24. Про підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації державних службовців за рахунок міжнародної технічної допомоги : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.1996 р. № 252-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-96-p?lang=ru>
25. Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 р. № 106. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2019-п>
26. Про регіональний центр підвищення кваліфікації : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2004 р. № 1681. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1681-2004-п>
27. У справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 23 Закону України «Про державну службу», статті 18 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», статті 42 Закону України «Про дипломатичну службу» (справа про граничний вік перебування на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування) : Рішення Конституційного Суду України від 16.10.2007 р. № 8-рп/2007. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-07>
28. Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1440. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2001-п>
29. Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ : Постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 29.07.1991 р. № 114. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-91-п>
30. Деякі питання професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.01.2016 р. № 19. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-2016-п>
31. Про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців : Указ Президента України від 30.05.1995 р. № 398/95. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/95>
32. Алюшина Н. О. Оцінювання результативності та ефективності державно-управлінської діяльності: український та зарубіжний досвід / Н. О. Алюшина // Вісник НАДУ. – 2008. – № 2. – С. 104–117.
33. Гречко Т. К. Механізми забезпечення ефективності діяльності державних службовців :

- автореф. дис. ... к. н. держ. упр. : 25.00.03 / Т. К. Гречко ; ДРІДУ НАДУ. – Дніпропетровськ, 2006. – 20 с.
34. Дмитренко Г. Підвищення ефективності державної служби в Україні: методологічний підхід / Г. Дмитренко, А. Гошко // Вісник державної служби України. – 2000. – № 3. – С. 77–84.
 35. Драгомирецька Н. М. Теоретико-методологічні основи вимірювання ефективності комунікативної діяльності державного службовця. – Одеса : «ВидавІнформ» ОНМА, 2006. – 184 с.
 36. Іншин М.І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України: навчальний посібник / М.І. Іншин. – Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. – 672 с.
 37. Комплексно-наскрізна технологія оцінювання персоналу публічної служби : наук. розробка / В. М. Мартиненко, В. О. Євдокимов, Ю. Д. Древаль [та ін.] ; НАДУ, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Харків. регіон. ін-т держ. упр. – К. : НАДУ, 2012. – 48 с.
 38. Корчагіна Л. М. Дискретний та безперевний підходи щодо професійної підготовки державних службовців / Л. М. Корчагіна // Університетські наук. зап. : часоп. ХУУП. – 2009. – № 3. – С. 296–300.
 39. Крутій О. Сучасні технології підготовки кадрів у публічному управлінні / О. Крутій // Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 4. – С. 83–87.
 40. Лазор О. Д. Інститут контролю за діяльністю посадових осіб та органів місцевого самоврядування в Республіці Італія: досвід для України / О. Д. Лазор, І. П. Шелепницька // Теорія та практика держ. упр. : зб. наук. пр. ХарРІ НАДУ «Магістр». – 2007. – Вип. 1 (16). – С. 192–199.
 41. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування : наук.-практ. коментар : навч. посіб. : у 4 ч. Ч. 2 / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, вид. 2-е, доп. і перероб. – К. : Дакор, 2007. – (Серія: Публічна служба). – 424 с.
 42. Лазор О. Я. Професіоналізація державної служби: досвід Великобританії / О. Я. Лазор, О. Д. Лазор // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : матер. підсум. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (м. Одеса, 31 жовт. 2008 р.). – О. : ОРІДУ НАДУ, 2008. – С. 39–42.
 43. Механізми забезпечення ефективності підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : навч. посіб. / НАДУ, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів ; уклад.: О. Д. Брайченко, М. С. Орлів, Б. О. Костенко [та ін.] ; за заг. ред. В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2012. – 48 с.
 44. Моніторинговий інструментарій системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування : навч. матер. для самоств. підготов. / Т. П. Крушельницька, Є. О. Ралдугін, С. А. Пригородова, Я. І. Лазар ; НАДУ, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. – К. : НАДУ, 2012. – 60 с.
 45. Морозова Н. Г. Професіоналізація як чинник формування людських ресурсів державної служби в Україні / Н. Г. Морозова // Державне упр.: теорія та практика. – 2009. – Вип. 2. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej10/index.htm>
 46. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). – К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. – 796 с.
 47. Падалко Г.В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.
 48. Пашко Л. А. Оцінювання службовців у державній службі Франції / Л. А. Пашко // Вісник УАДУ. – 2001. – № 4. – С. 380–385.
 49. Понеділко В.Г. Підвищення кваліфікації державно-управлінських кадрів: теорія і практика (Особливості організації та методичного забезпечення навчального процесу у

- системі підвищення кваліфікації управлінських кадрів) / В.Г. Понеділко. – Запоріжжя: ПП «Друкарський світ», 2007. – 168 с.
50. Савченко Б. Г. Фактори ефективної роботи державних службовців / Б. Г. Савченко, А. В. Даниленко // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : ХарПІ НАДУ «Магістр». – 2007. – № 1 (16). – С. 369–376.
 51. Циц С. В. Ефективність діяльності державних службовців / С. В. Циц // Статистика України. – 2008. – № 3 (42). – С. 117–119.
 52. Чмига В. О. Система підготовки державних службовців у Франції : автореф. дис. ... к. н. держ. упр. : 25.00.05 / В. О. Чмига ; УАДУ. – К., 2002. – 20 с.
 53. Шпекторенко І.В. Професійна мобільність державного службовця: [монографія] / І.В. Шпекторенко. – Донецьк: Моноліт, 2009. – 202 с.
 54. Яшина Ю. Механізми управління професійним розвитком державних службовців / Ю. Яшина // Актуальні пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. ОРІДУ НАДУ. – 2010. – Вип. 2 (41). – С. 102–107.

Тема 7

1. Про порядок надання медичного висновку у зв'язку з неможливістю виконання державним службовцем службових обов'язків за станом здоров'я : Наказ Національного агентства України з питань державної служби, Міністерства охорони здоров'я України від 13.04.2016 р. № 80/352. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0661-16#n22>
2. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
3. Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ustration.minjust.gov.ua/register>
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n304>.
6. Про очищення влади : Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#n14>.
7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
10. Про проведення щорічного профілактичного медичного огляду державних службовців : Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Головного управління державної служби України, Державного управління справами від 18.02.2003 р. № 75/24/1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0184-03>
11. Про затвердження Переліку психічних захворювань (розладів), які можуть завдати шкоди охороні державної таємниці і за наявності яких допуск до державної таємниці громадянину не надається : Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Служби безпеки України від 13.05.2002 р. № 174/136. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0458-02>
12. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
13. Щодо припинення державної служби окремих державних службовців, які перебувають поза штатом державного органу після завершення визначеного граничного строку : Роз'яснення Національного агентства України з питань державної служби від 31.03.2020 р. № 90-р/з. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nads.gov.ua/npas/shchodo-pripinennya-derzhavnoyi-sluzhbi-okremih-derzhavnih->

sluzhbovciv-yaki-perebuwayut-poza-shtatom-derzhanogo-organupislya-zavershennya-viznachenogo-granichnogo-stroku

14. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). – К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. – 796 с.
15. Лазор О. Д. Служба в органах місцевого самоврядування : наук.-практ. коментар : навч. посіб. : у 4 ч. Ч. 2 / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, вид. 2-е, доп. і перероб. – К. : Дакор, 2007. – (Серія: Публічна служба). – 424 с.
16. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібник / За заг. редакцією Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. – К. : Старий світ, 2006. – 576 с.
17. Цуркан М.І. Розгляд справ, пов'язаних із спорами щодо проходження публічної служби / М.І. Цуркан // Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / За загальною редакцією О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – С. 364-375.
18. Падалко Г.В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.
19. Методичні рекомендації «Підстави припинення державної служби, пов'язані з громадянством та еміграцією». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://just.cg.gov.ua/web_docs/2950/2018/06/docs/Підстави%20припинення%20державної%20служби,%20пов'язані%20з%20громадянством%20та%20еміграцією.pdf

Тема 8

1. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 08.11.1990 р., ратифікована Законом України від 17.12.1997 р. № 738/97-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_029
2. Про Стратегію реформування системи державної служби в Україні : Указ Президента України від 14.04.2000 р. № 599/2000. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://data.rada.gov.ua/laws/show/599/2000>.
3. О государственной службе : Закон Литовской республики от 8 июля 1999 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.seimas.lt.
4. Civil Service Act. – 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/509072014003/consolide/current>.
5. Law of Georgia on Civil Service. – 1997. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://csb.gov.ge/uploads/Law-of-Georgia-on-Civil_Service.pdf.
6. Gesetz zur Regelung des Statusrechts der Beamtinnen und Beamten in den Ländern (Beamtenstatusgesetz - BeamStG). – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.gesetze-iminternet.de/beamstg/_7.html.
7. Zákon o státní službě. – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234>.
8. Brunet P. La notion de service public / Pierre Brunet. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.france-jus.ru>.
9. Claisse Alain. Fonctions publiques en Europe / Alain Claisse, Marie-Christine Meininger. – Paris : Montchrestien, 1994. – 157 p.
10. Denhardt R. B. The New Public Service. Serving, not steering / R. B. Denhardt, J. V. Denhardt. – expanded edition. – New York : Business Park Driv, 2007. – 240 p.
11. Denhardt R. B. The New Public Service: Serving Rather Than Steering / R. B. Denhardt, J. V. Denhardt // Public Administration Review. – 2000. – Vol. 60. – P. 549–559.
12. Der öffentliche Dienst in Deutschland. – Berlin : Bundesministerium des Innern, 2002. – 179 s.
13. Gerth H. H. From Max Weber: Essays in Sociology / H. H. Gerth, C. Mills. – London : Routledge, 1948. – 244 p.
14. Learning and Developmental Opportunities // Public Service Division / Singapore Government. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.psd.gov.sg/content/psd/en/careersinpsd/whypsd/learning_and_developmental_opportunities.html
15. Les fonctions publiques de l'Europe des Douze. Revue française d'administration publique. –

2001. – № 55. – 507 p.
16. Meyer-Sahling, J. (2009), «Sustainability of Civil Service Reforms in Central and Eastern Europe Five Years After EU Accession», SIGMA Papers, No. 44, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5kml60pvjmbq-en>
 17. Meyer-Sahling, J. (2009), «Sustainability of Civil Service Reforms in Central and Eastern Europe Five Years After EU Accession», SIGMA Papers, No. 44, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5kml60pvjmbq-en>
 18. Our Mission: To build a first class Public Service for a successful and vibrant Singapore // Public Service Division / Singapore Government. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.psd.gov.sg/content/psd/en/aboutpsd/who_we_are.html
 19. Renaud Jeanne. La fonction publique des Communautés européennes / Jeanne Renaud // Problemes politiques et sociaux. – 1993. – № 713-714. – 117 p.
 20. Агентаєва В.В. Особливості правового статусу державних службовців у Федеративній Республіці Німеччини / В.В. Агентаєва // Вісник Запорізького нац. ун-ту. Серія «Юридичні науки». – 2012. – № 3. – С.155-160.
 21. Апон М.Е. Государственная служба в зарубежных странах: учеб. пособие / М.Е. Апон. – СПб.: НОИР, 2016. – 73 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://docplayer.ru/27686591-Gosudarstvennaya-sluzhba-v-zarubezhnyh-stranah.html>
 22. Бережний В.О. Реформування державної служби Франції / В.О. Бережний. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/apdu/2011-2/doc/5/06.pdf>
 23. Боссарт Д. Державна служба у країнах-кандидатах до вступу до ЄС : нові тенденції та вплив інтеграційного процесу / Д. Боссарт, К. Деммке; пер. з англ. О. М. Шаленко. – К. : Міленіум, 2004. – 128 с.
 24. Врегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні – К. : НІСД, 2013. – 57 с.
 25. Гейвах П. Порівняльний аналіз організації державної служби Німеччини, Австрії та України / П. Гейвах // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – № 1. – С.163-172.
 26. Глебов Г.О. Організація державної служби: європейський досвід / Г.О. Глебов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mubip.org.ua/wpcontent/uploads/2016/01/18.pdf>.
 27. Головачова А. Зарубіжний досвід правового регулювання оплати праці державних службовців / А. Головачова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/9/17.pdf>.
 28. Государственная служба: мировой опыт и Казахстан. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.exclusive.kz/expertiza/politika/12440/>.
 29. Грайнер Є. В. Проблеми реформування інституту державної служби в Україні в контексті сучасних тенденцій європейської інтеграції / Є. В. Грайнер // Державне будівництво. – 2015. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2015_1_29
 30. Губська О. Зарубіжний досвід правового регулювання працевлаштування та проходження публічної служби, рекомендації для України / О. Губська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sud.ua/ru/news/blog/121367-zarubizhnyi-dosvid-pravovogo-regulyuvannya-pratsevlashtuvannya-ta-prokhodzhennya-publichnoyi-sluzhbi-rekomendatsiyi-dlya-ukrayini>
 31. Державна кадрова політика: теоретико-методологічне забезпечення / В. М. Олуйко, В. М. Рижих, І. Г. Сурай та ін. ; за заг. ред. В. М. Олуйка. – К. : НАДУ, 2008. – 420 с.
 32. Державна служба в країнах ЄС. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28926.pdf>
 33. Досвід країн-членів ЄС щодо проведення конкурсу на зайняття вакантних посад та вступу на державну службу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/2815-> -досвід-країн-членів-єс-щодо-проведення-конкурсу-на-зайняття-вакантних-посад-та-вступу-на-державну-службу

34. Европейские принципы государственного управления. Публикация СИГМА № 27, 1999. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sigmaxweb.org/publications/Sergei_Rus_SP27_99Rev1.pdf.
35. Заир-Бек Е.С. Модели повышения квалификации государственных служащих в странах Европы / Е.С. Заир-Бек, С.И. Заир-Бек. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.hse.ru/mirror/pubs/lib/data/access/.pdf>.
36. Зенков М. Ю. Зарубежный опыт управления: Государственная служба: учеб. пособие / М. Ю. Зенков. – Новосибирск: НГАУ, 2004. – 130 с.
37. Иванова Н. Кадровая политика в государственном управлении: проблемы и поиски их решения / Н. Иванова, О. Васильев // Вопросы государственного и муниципального управления. – 2011. – № 2. – С. 171–185.
38. Кагановська Т.Є. Конкурсний відбір як основа кадрового забезпечення органів державного управління: вітчизняний та зарубіжний досвід / Т.Є. Кагановська // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 322–330. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_3_56.
39. Кізілов Ю.Ю. Зарубіжний досвід проходження державної служби та можливості його використання в Україні в умовах адміністративної реформи / Ю.Ю. Кізілов // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 6-7. – С. 57-65.
40. Колісниченко Н. Формування законодавства про державну службу в країнах ЄС: досвід для України / Н. Колісниченко // Актуальні проблеми державного управління. – 2010. – Вип. 3(2). – С. 127-130. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2010_3%282%29__38
41. Колісниченко Н.М. Державна служба в Європейському Союзі. Європеїзація та розвиток державної служби в Україні / Н.М. Колісниченко. – К.: Міленіум, 2009. – 248 с.
42. Коновалова В.Г. Развитие моделей управления карьерой государственных гражданских служащих в странах Европейского Союза: тенденции, проблемы, полезный опыт / В.Г. Коновалова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.vestnik.vsu.ru/pdf/econ/2013/02/2013-02-12.pdf.
43. Корнута Р. Окремі особливості правового регулювання публічної служби Німеччини / Р. Корнута // Проблеми реформування державного управління: зб. наук. пр. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – С.129–170.
44. Леліков Г. І. Політично-правові засади кадрової роботи в Китайській Народній Республіці / Г. І. Леліков, В. М. Олуйко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. – № 1 (6). – С. 7–11.
45. Лопушинський І. Публічна служба Німеччини: досвід для України / І. Лопушинський. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-4/doc/2/01.pdf>
46. Михненко А. Шляхи удосконалення підготовки державних службовців у контексті європейської інтеграції України / А. Михненко, Н. Гончарук, Л. Прокопенко // Командор. – 2005. – № 1. – С 9 – 13.
47. Нарращивание потенциала государственной службы для развития на местном уровне: государственная служба Сингапура (тематическое исследование). Записка Секретариата Комитета экспертов по государственному управлению, Нью-Йорк, 16–20 апреля 2012 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan048431.pdf>
48. Неліпа Д. Концепція «нової державної служби» Джанет і Роберта Денхардт / Д. Неліпа // Вісн. держ. служби України. – 2013. – № 3. – С. 12–15.
49. Оболенский А. В. Бюрократия для XXI века? Модели государственной службы: Россия, США, Англия, Австралия / А. В. Оболенский. – М.: Дело, 2002. – 166 с.
50. Озірська С. М. Системи державної служби європейських країн: наук.-аналіт. дослідж. / С. М. Озірська, Ю. Д. Полянський. – К.: Вид-во УАДУ, 1999. – 168 с.
51. Олуйко В.М. Організація державної служби (аналіз світового досвіду) / В.М. Олуйко // Університетські наукові записки. – 2017. – № 64. С. 56-72. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1620.pdf>

52. Орсариев А. А. Мировые модели государственной службы и опыт Казахстана / А. А. Орсариев. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://iacentr.ru/expert/10135/>
53. Пенькова К. Прийняття на державну службу в країнах Європейського Союзу. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/publications/poryadok_vidboru_derzhavnyh_sluzhbovciv.pdf
54. Політики і практики запобігання конфлікту інтересів у дев'яти країнах ЄС. Порівняльний огляд. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/site/sigma/publicationsdocuments/42618438.pdf>.
55. Посібник ОЕСР з питань врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі (2003). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/gov/ethics/2957345.pdf>.
56. Прокопенко Л. Комунітарна служба ЄС / Л. Прокопенко, І. Шабатіна // Актуал. проблеми європ. та євроатлант. інтеграції України: мат-ли 6-ї регіон. наук.-практ. конф. 14 травня 2009 р., м. Дніпропетровськ. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. – С. 207-209.
57. Прокопенко Л. Публічна служба в країнах ЄС / Л. Прокопенко, І. Шабатіна // Публічне адміністрування: теорія і практика. – 2008. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/200901/ProkopenkoStat.pdf>.
58. Прокопенко Л.Л. Класифікація посад державних службовців у Литовській Республіці / Л. Л. Прокопенко // Теорія та практика державної служби: мат-ли ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 11 листопада 2016 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu.htm.
59. Прокопенко Л.Л. Цивільна служба у Польщі (виникнення, правові і конституційні підстави, специфіка) / Л.Л. Прокопенко, Ю.О. Яковлева // Реформування місцевого самоврядування в процесі підготовки Польщі до членства в Європейському Союзі: мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Сергія Серьогіна, Юрія Рейта. – Д.:ДРІДУ НАДУ, 2008. – С.35-42.
60. Прокопенко Л. Л. Публічна служба в країнах ЄС / Л. Л. Прокопенко, І. А. Шабатіна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-01/ProkopenkoStat.pdf>
61. Проскуракова К. С. Європейські стандарти державної служби: досвід Польської Республіки / К. С. Проскуракова // Державне управління. – 2014. – № 1(1). – С. 69-72.
62. Публічна служба : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Н. А. Липовська, Є. І. Бородін [та ін.] ; за заг. ред С. М. Серьогіна. – Дніпро : ГРАНІ, 2018. – 384 с.
63. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика. – К.: Конус-Ю, 2007. – 735 с.
64. Реформування системи професійного навчання державних службовців в Україні: проблеми і перспективи: монографія / за заг. та наук. ред. С.М. Серьогіна. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2012. – 274 с.
65. Руденко О. М. Державне управління та державна служба в країнах ЄС в контексті європейської інтеграції України : навч.-метод. матеріали / О. М. Руденко ; упоряд. І. В. Поліщук. – К. : НАДУ, 2013. – 68 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/942049b0-8d89-4eb7-8d5c-f687ac4067c5.pdf
66. Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / автор-укладач Л.А. Пустовойт ; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. – К.: НАДУ, 2010. – 56 с.
67. Система державного управління Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України / авт.-упоряд.: Ю.В. Ковбасюк, С.В. Загороднюк, П.І. Крайнік; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2010. – 76 с.
68. Соколова Т.А. Особливості проходження державної служби в розвинених країнах / Т.А. Соколова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2011/24.pdf.
69. Солових В. П. Становлення та загальна характеристика сучасних моделей державного

- управління / В. П. Солових // Публічне управління: теорія та практика. – 2014. – Вип. 1. – С. 18–25.
70. Сороко А. Управление персоналом на государственной службе Ирландии / А. Сороко // Государственная служба. – 2011. – № 4. – С. 54–59.
71. Стратієнко Г. Д. Зарубіжний досвід відбору кадрів державної служби / Г. Д. Стратієнко // Економіка та держава. – 2013. – № 2. – С. 134–136.
72. Тимошук В. П. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / В. П. Тимошук, А. М. Школик. – Київ: Конус-Ю, 2007. – 735 с.
73. Токар-Остапенко О.В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні : аналіт. доп. / О.В. Токар-Остапенко. – К. : НІСД, 2013. – 48 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Polituka_Tokar-2b850.pdf.
74. Федець А. Сучасні моделі державної служби / А. Федець, А. Ліпенцев // Актуал. проблеми держ. упр. : зб. наук. пр. – О. : ОРІДУ НАДУ. – 2005. – № 2. – С.235 – 253.
75. Хорошенко О.В. Моделі організації публічної служби: порівняльний аналіз та пропозиції для України / О.В. Хорошенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://academy.gov.ua/ej/ej19/PDF/18.pdf>
76. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб./ Є.С. Черноног. – К.: Знання, 2008. – 458 с.
77. Черноног Є.С. Державна служба: історія, теорія і практика: [навч. посіб.] / Є.С. Черноног. – К.: Знання, 2008. – 458 с.
78. Чуприс О.И. Определение границ государственной службы в ее традиционных моделях и в Республике Беларусь. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19812/1/8_%D1%87%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81.pdf.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua	- Веб-портал Верховної Ради України
2. http://www.president.gov.ua	- Веб-портал Офісу Президента України
3. http://www.kmu.gov.ua	- Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. http://mon.gov.ua	- Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
5. http://www.nads.gov.ua	- Веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби
6. https://minjust.gov.ua/	- Веб-портал Міністерства юстиції України
7. http://www.reyestr.gourt.gov.ua	- Єдиний державний реєстр судових рішень
8. https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_adm/	- Веб-портал Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду
9. http://vasu.gov.ua	- Веб-сайт Вищого адміністративного суду України
10. https://supreme.court.gov.ua/supreme/	- Веб-сайт Верховного Суду
11. http://nbuv.gov.ua/	- Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
12. http://gntb.gov.ua/ua/	- Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
13. http://www.ounb.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
14. http://www.adm.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
15. http://km-oblrada.gov.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної ради
16. http://www.khmelnysky.com/	- Веб-сайт Хмельницької міської ради

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни:

старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, магістр права

_____ М.З. Берцюх

22 жовтня 2019 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права 22 жовтня 2019 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ О.М. Буханевич

22 жовтня 2019 року

Декан юридичного факультету

_____ С.А. Крушинський

22 жовтня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 грудня 2019 року, протокол № 4.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

19 грудня 2019 року

Обліковий обсяг – 3,4 ум.др.арк.